

Status

Openbaar

Datum vergadering Gedeputeerde Staten

23 september 2025

Eindtermijn

23 september 2025

Onderwerp

Behandelveorstel motie 1717 - Stimuleren van lokale, regionale en provinciale journalistiek

Advies

1. Vast te stellen de GS-brief aan Provinciale Staten met het behandelvoorstel voor motie 1717 Stimuleren van lokale, regionale en provinciale journalistiek.
2. Vast te stellen de publieksamenvatting voor het behandelvoorstel van motie 1717.

Besluit GS

Vastgesteld conform advies

Bijlagen

1. GS-brief aan PS met behandelvoorstel voor motie 1717 Stimuleren van lokale, regionale en provinciale journalistiek

1. Toelichting voor het College

Tijdens de behandeling van de Voorjaarsnota en Kadernota op 9 juli 2025 hebben Provinciale Staten motie 1717 aangenomen met als titel 'Stimuleren van lokale, regionale en provinciale journalistiek'. Daarbij verzoeken Provinciale Staten aan Gedeputeerde Staten:

1. Een nieuwe subsidieregeling 'stimuleren lokale regionale en provinciale journalistiek 2026-2028' op te stellen,
2. De regeling uitsluitend te richten op het stimuleren van vernieuwende journalistieke producties van bestaande provinciale, regionale en lokale mediaorganisaties, waarbij cofinanciering van andere mediafondsen mogelijk is,
3. In overleg met een afvaardiging van de media te komen tot een effectieve subsidieregeling, hiervoor voor drie jaar in totaal € 1 miljoen vrij te maken en vanuit een eventueel positief begrotingssaldo of vanuit de algemene reserve te dekken,
4. In de periode 2026-2028 te onderzoeken of (kleinere) gemeenten bij het provinciale fonds willen aansluiten of bij projecten cofinanciering willen geven.
5. In de periode 2026-2028 te onderzoeken of een structureel provinciaal mediafonds na 2028 meerwaarde heeft. Hierbij de effecten van het provinciaal mediafonds gedurende de looptijd te monitoren en hierover aan PS te rapporteren. Hierbij ook te kijken naar mogelijkheden om de onafhankelijkheid van een mediafonds te versterken, waarbij inspiratie kan worden gehaald uit de wijze waarop het mediafonds in Utrecht is vormgegeven.

Het is de inzet van Gedeputeerde Staten om een nieuwe (subsidie)regeling te ontwikkelen met als titel 'Stimuleren lokale, regionale en provinciale journalistiek'. Een regeling die goed is toegerust om de Zuid-Hollandse Journalistiek een steun in de rug te geven en leidt tot een opbrengst van onderscheidende journalistieke producties.

Voorafgaand aan dit behandelvoorstel is overleg gevoerd met de initiatiefnemers vanuit Provinciale Staten van motie 1717. Onderstaande voorstellen voor maatregelen zijn met hen besproken. Er is sprake van mogelijke maatregelen, omdat de daadwerkelijke invulling van de regeling afhankelijk is van de uitkomst van de overleggen die in de komende tijd plaats zullen vinden.

Bij dit behandelvoorstel wordt een onderscheid gemaakt tussen de (mogelijke) maatregelen voor de korte termijn (2025 en begin 2026) en de langere termijn (2026 en 2027) zodat uiterlijk begin 2028 de balans kan worden opgemaakt of en zo ja hoe een structureel provinciaal mediafonds er na 2028 uit zou moeten zien.

Maatregelen 2025 en begin 2026

Gedeputeerde Staten stellen voor om onderstaande stappen te doorlopen in aanloop naar de start naar een nieuwe regeling:

- Centraal staat de vraag hoe een nieuwe regeling eruit moet komen te zien. Daarin staan alle denkbare opties open en worden overleggen gepland met Zuid-Hollandse media-instellingen, (vertegenwoordigers van) Zuid-Hollandse journalisten, al dan niet met een open uitnodiging via de provinciale website. Daarnaast worden vertegenwoordigers van andere mediafondsen (zoals de provincie Utrecht) en de onderzoekers van de Universiteit Leiden benaderd. De universiteit heeft in 2018 onderzoek gedaan naar de staat van journalistiek in Zuid-Holland. Ook de selectiecommissie van de oude regeling zal worden uitgenodigd om mee te denken

over een nieuwe, meer effectieve en doelmatige regeling. Daarbij komen vragen aan de orde zoals in welke vorm de journalistiek het beste kan worden ondersteund, wat werkbare selectiecriteria zijn om vernieuwende of onderscheidende journalistiek te ondersteunen. Ook is de vraag aan de orde hoe lokale, vaak minder professionele journalistiek in met name het landelijk gebied kan worden ondersteund. Uiteindelijk moet dit uitmonden in een regeling en organisatievorm die het beste past bij de situatie in Zuid-Holland. Waar bij de onafhankelijkheid en professionaliteit het best worden gewaarborgd en tegelijkertijd zoveel mogelijk geld terechtkomt bij mediaorganisaties en journalisten om hiermee onderscheidende producties te maken. De nieuwe regeling moet in 2026 van start gaan. Dit betekent dat in een beperkte tijdspanne de gesprekken moeten worden gevoerd en een regeling moet worden opgezet die (ook juridisch) doordacht in elkaar zit. Gedeputeerde Staten willen Provinciale Staten betrekken bij de verschillende bovengenoemde gesprekken en zullen vanzelfsprekend ook de resultaten en voorstellen voor een nieuwe regeling aan de Staten terugkoppelen.

- Gedeputeerde Staten stellen voor dat de structurele cofinanciering van de twee gemeentelijke mediafondsen in Leiden en Delft geen deel uitmaakt van de nieuwe regeling. Daarentegen wordt cofinanciering van aanvragen in de toekomst wel mogelijk. De precieze vorm van de cofinanciering moet nader worden uitgewerkt. Met deze keuze is dus het volledige subsidiebedrag op jaarbasis van € 333.000 beschikbaar voor de nieuwe regeling.
- Om aanvragen vanuit het landelijk gebied te stimuleren willen Gedeputeerde Staten voor de korte termijn investeren in het bekendmaken van de regeling in deze gebieden, onder meer door ook gemeenten te betrekken bij het promoten van de regeling. Daarnaast worden lokale media zoals huis-aan-huisbladen aangeschreven.
- Het is nu nog niet te overzien of in de nieuwe regeling opnieuw een selectiecommissie nodig is. Wanneer dat het geval is, dan is het van belang dat de aanwezige kennis en ervaring ten aanzien van de selectiecommissie wordt gewaarborgd. De vier leden hebben in de afgelopen jaren bewezen met de nodige distantie en kennis aanvragen kundig te beoordelen. Gedeputeerde Staten willen daarom de selectiecommissie graag voor de komende jaren behouden.

Maatregelen 2026 - 2027

De jaren 2026-27 worden gereserveerd om de betrokkenheid van Zuid-Hollandse gemeenten te versterken. Ook zullen de resultaten van de regeling met regelmaat worden geëvalueerd. Concreet gaat het om onderstaande onderzoek:

- Het is de inzet van Gedeputeerde Staten om het gesprek met alle gemeenten in Zuid-Holland aan te gaan. De gesprekken met Zuid-Hollandse gemeenten hebben tot doel om te bezien hoe ook zij hun rol kunnen pakken in het stimuleren van goede onafhankelijke journalistiek. Wellicht zijn enkele (grotere) gemeenten geïnteresseerd om zelf een mediafonds op te zetten of zelfs een bredere regeling zoals de gemeenten Rotterdam en Den Haag die kennen. Naar verwachting is dat een brug te ver voor de meeste gemeenten in Zuid-Holland. Daarom willen Gedeputeerde Staten onderzoeken welke mogelijkheden aan gemeenten kunnen worden geboden om in de eigen gemeente de journalistiek te stimuleren.

Tenslotte willen Gedeputeerde Staten met regelmaat Provinciale Staten blijvend de regeling evalueren en waar nodig aanscherpen. Vanzelfsprekend kan dit ook gebeuren als daarvoor een verzoek komt vanuit Provinciale Staten.

Financieel en fiscaal kader

Totaalbedrag excl. BTW	: € 333.000,00
Programma	: Ambitie 1 - Samen werken aan Zuid-Holland
Financiële risico's	: Er zijn geen financiële risico's. Provinciale Staten verzoeken voor drie jaar in totaal € 1 miljoen vrij te maken en vanuit een eventueel positief begrotingssaldo of vanuit de algemene reserve te dekken. De motie is financieel verwerkt als € 1 miljoen verdeeld over drie jaar, op jaarbasis is dit € 333.333. In de begrotingsvoorstellen 2026 is dus al rekening gehouden met de subsidieregeling.

Juridisch kader

Het is in deze fase nog onduidelijk hoe de subsidieregeling er precies uit komt te zien. Gezien het beschikbare bedrag is het niet ondenkbaar dat opnieuw zal worden gekozen voor een model van een subsidieregeling waarvoor aanvragen kunnen worden ingediend. Om Misbruik en Oneigenlijk (M&O) gebruik te voorkomen is het mogelijk om controles uit te voeren. Meestal gebeurt dit nadat de gesubsidieerde activiteiten zijn verricht bij subsidiebedragen tot € 25.000. Daarbij is sprake van een midden risicoprofiel en vinden steekproefsgewijs controles plaats met als uiterste consequentie dat (een deel van) het gesubsidieerde bedrag wordt teruggevorderd.

2. Voorafgaande besluitvorming

Op 26 november 2024 hebben Gedeputeerde Staten GS-brief (PZH-2024-864765809) met als bijlage een evaluatie toegezonden over de subsidieregeling. Gedeputeerde Staten gaven in deze brief aan dat de subsidieregeling slechts ten dele tegemoet kwam aan de oorspronkelijk doelstellingen en daarom de regeling per 1 augustus 2025 te willen beëindigen. De belangrijkste conclusies op een rij:

- Gedeputeerde Staten schreven in de brief van 13 februari 2020 primair in te zetten op een subsidieregeling met cofinanciering van gemeentelijke mediafondsen. Destijds waren dat de fondsen van Leiden en Delft en er zijn de afgelopen vierenhalf jaar geen nieuwe gemeentelijke fondsen bijgekomen. Met de subsidies aan Leiden en Delft levert de provincie een substantiële bijdrage aan het beschikbare budget, maar het voortbestaan van deze mediafondsen hangt niet af van de provinciale subsidie.
- In de eerste drie jaren van de regeling zijn 118 aanvragen voor journalistieke producties gedaan, waarvan er 47 zijn toegekend. In totaal is hieraan een subsidiebedrag van € 868.000 uitgekeerd, vaak aan zzp'ers. Dit heeft weliswaar geleid tot concrete journalistieke producties, maar niet per se tot het doel om de basiskwaliteit van regionale en lokale journalistiek te versterken of de betrokkenheid van Zuid-Hollanders bij de politiek te vergroten.
- Uit het onderzoek van de Universiteit Leiden blijkt dat de staat van de journalistiek het slechtst is in het landelijk gebied. De gehonoreerde aanvragen kennen in zijn algemeenheid een redelijk regionale spreiding over Zuid-Holland, wat ook betekent dat een substantieel deel van de subsidies terecht komt in het stedelijk gebied. De subsidieregeling slaagt er dus maar ten dele in om in de gebieden waar de nood het hoogste is ondersteuning te bieden. Daarnaast belandt de subsidie voor de gemeentelijke fondsen ook alleen in stedelijk gebied.

Het fonds draagt daarmee slechts in beperkte mate bij aan het behalen van de doelstellingen zoals die oorspronkelijk zijn geformuleerd. De gedachte achter het fonds is sympathiek en er is een aantal mooie producties geproduceerd maar het effect van het fonds op het voortbestaan van regionale en

lokale media, op vergroting van de betrokkenheid bij de politiek en op de kwaliteit van producties is beperkt.

Bij de behandeling van de evaluatie in de Commissie BMM gaf de fractie van de ChristenUnie aan met een voorstel te komen voor een aangepaste regeling bij het vaststellen van de Voorjaarsnota en de Kadernota. Op 9 juli is motie 1717 ingediend en aangenomen door Provinciale Staten.

3. Proces

Aan Gedeputeerde Staten zullen komend najaar voorstellen worden voorgelegd voor een nieuwe regeling die in 2026 van start moet gaan.

4. Participatie en rolneming

Het behandelvoorstel is besproken met de initiatiefnemers van de motie. In het vervolgproces worden Provinciale Staten regelmatig op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen. Daarnaast worden Zuid-Hollandse media instellingen, (vertegenwoordigers) van journalistieke organisaties, wetenschappers en de selectiecommissie betrokken bij de nadere uitwerking van de regeling.

5. Communicatiestrategie

De communicatie richt zich in 2025 op het uitnodigen van de deelnemers aan het overleg over de vormgeving van de nieuwe regeling. In 2026 zal de communicatie zich richten op de openstelling van de regeling. Daarbij wordt ingezet op het informeren van Zuid-Hollandse mediaorganisaties en Zuid-Hollandse journalisten. Ook wordt aan gemeenten gevraagd om de regeling onder de aandacht te brengen van journalisten in de eigen gemeente. Vanzelfsprekend is in de communicatie aandacht voor de voorwaarden van de nieuwe regeling.